

A gróf hazabiciklizik

– Halhatatlanok –

Nem sokkal Gold kalandor eltávozása után, ahogy már hazafelé tartott, és már nem is volt messze a kastély, a kerékpár megcsúszott egy tehénlepenyén. Kicsit elimbolygott, amely idő különben örökkévalóságnak tetszett. Aztán hatalmasat zuhant. Sokáig nem mozdult. Úgy értékelte a hirtelen bekövetkező helyzetet, hogy nem érdemes már bárminemű cselekedetet végrehajtania. Ugyanis meghal, mint egy kutya. Ami maradt, ez a néhány perc, teljen el nyugalomban, felesleges a kapálózás. Bámulta a habos, a szederjes arcához mind közelebb ereszkedő eget, számolt. Öt egymást követő recsenést regisztrált a testében, akkor lehunyta a szemét, és mondani kezdte, miatyánk, ki vagy a..., nem. Megértette, az a sok kis töréshang mind visszhang volt. Csupán egyetlen recsenés történt az ő szép, férfias testében. Viszont tényleg meg fog halni. Várja a felesége, Árvay Gizella, már rendezgeti az égi tányérokat. Pezsgőzni odafönt! Koccan az égi pohár, száll a buborék. Te jó ég, mit mondanak majd egymásnak, hogy beszélnek meg, amit az életben nem tudtak?

A halál csak távolról rémületes. Most, hogy odaült a mellkasára, igazán kicsinyesnek érezte. Ha rákönyököl a kertkapura, és beszél az életünkbe, hogy fájront, gyerekek, vége van a dalnak, nem annyira rémül meg az ember. Inkább kellemetlenül érintette, hogy ennyire semmiség az egész. Ettől rettegett egész életében?! Azért kicsordult a könnye, a kertre gondolt. Hogy nincsen. Nem létezik még. Elkésett a kert születése, mint az eső, a fény, a jó idő. Minden jégvirágos istenfásza elkésett. Arany Sámuel, a kalandor, akibe a bizalmát fektette, nem jött vissza. Nem hozta az átkozott a terveket.

Nem tudott mozdulni. Nyögött, basszák meg, mindenki bassza meg, az Isten is bassza meg, arkangyalostul, összesszentestül, Szent Péter, te főbirodalmi seggnyaló!

Aztán a drága feleségére gondolt, meg máris a hóbortos lányára, Karolinára, aki szintén tudott kerékpározni, hiába tiltotta a dologtól. Azon a nyáron, amikor még tízesztendős se volt, de már úgy egyensúlyozott, mint egy cirkuszi akrobata, és aki most szívszorító és nem csillapuló sejtése szerint kommunistákkal folytat fertelmes viszonyt. Jaj, kislányom, miféle süteményt vársz te az átkozott bolsevikoktól?!

Elbúcsúzott tőlük halk fényű imával, lobogó szeretettel.

Basszák meg ők is.

Akkor pedig egy képet látott.

Mintha egy gyülekezet tartott volna egyenesen feléje az úton, kerek idióta fejek imbolyogtak, öreg, negyvennyolcas honvédek szakadt huszármentében, rikoltozó sihederek, vénasszonyok, igazi banyák, öregre aszott kalandorok, behor-

padt oldalú ló, egy vad, nagyon vad, föltartóztathatatlan kompánia. Olyanok voltak, mint Magyarország, bárdolatlanok, nyersek és züllöttek. Esendők, mint egy falevél. Hogy nem, nem tanulnak. Semmiből nem tanulnak, és az emlékezőseik is csak zavaros lázalmok. Ti is basszátok meg.

A gróf ekkor elfelejtette, hogy haldoklik, fölkönyökölt. Bámulta közléről egy tehén, kérődzött. Mit nézel, Riska?

De bámulta őt a föld és az ég is.

Vajon mit mondana erről a nyugtalanító képről egy családi rokona, az a bizonyos Sutting, akit az ezredesi rangig emelt a tehetsége. A jó öreg Sutting. Még a negyvennyolcas rebellió előtt járta a vidéket, ismert minden szélfújást, esőfajtat és ködöt. Jobban szeretett Pannóniában időzni, persze. Ez itt neki, az Alföld, elég sivár hely volt. De azért néha föltűnt. Titkok és csodák után kutatott, azokról jelentéseket és beszámolókat körmölt, s éppúgy kóstolt mustot vagy helyben főzött diópálinkát, mint aludttejet. Talált a nyelve a hideg joghurtban női fűzőkapcsot, vasszőget, darazsat. Nézte, hogy folyik el a leölt állat vére, várta a röppenő lelket. Hogy száll ki a testből, kicsi pendület.

Na, ez a Sutting!

Magasodott különben a gróf udvarában, a régi, gondozatlan kertben, ami helyett újat szeretett volna, néhány hatalmas fa, leginkább tölgyek. Sok száz éves, foltos derekú, hatalmas lombozatú példányok, afféle tanúságtevő élőlények. Kocsányos tölgyek például, öreg, loboncos fűzek, melyek mintha összehínározták volna az eget. Az egyik tölgyhöz kötötte a lovát ez a Sutting, akinek fehér vakhaját és tartózkodó, szúrós, kellemetlen humorát kiváltképp kedvelték a környékbeli polgárosszonyok, feleségek és eladósorba kerülő lányok. Szokása szerint kettőzött svéd csomót használt, amelyben az alsó hurok mindig kisebb, mint a felső. Sutting egy szót keresett egész életében, egyetlenegy, s hogy megtalálta-e, arról nem szól a fáma. Egyébként pedig nyilván megtalálta. Egy szó csupán. Egyetlenegy. Hogyne lehetne egy szót megtalálni?! A jóisten neve, de mondjunk szerényebben kevesebbet, elnevezése, legalábbis az árnyéka.

Nézte a tehénszar foltját a gróf, amin fölbukott.

Ó, igen, valóban. Meg fog halni, mint egy kutya. Nahát.

A tehénszar is éppen olyan volt, mint az az egy szó.

Az ő Sutting ismerőse is ilyet keresett egész gyarló és esendő életében, női ölben, csatatéren, reggeli párában, emberbőrbe kötött könyvekben, egy kertvégi árnyékszékben üldögélve, melynek résre nyitott ajtaján látszott a párázó környék felé festett óriás szivárvány. Jött és ment Sutting, miközben keresett, kutatott, mért és mérlegelt. Megszállott volt vagy habókos, egy szemfényvesztő, ez nyilvánvaló. Fölforgató! Egyetlen szót nem lehet ép ésszel, precízen megfontolva keresni, űzni. Ó, az dehogyis reform. De nem is nagyszabású, lelket remegtető forradalom! Az bolondéria vagy szentség. Túlozni kell. Hagyni kell a lelket, szabaduljon el, de azért nyomában maradjon az ügyetlen test is.

Jött és ment Sutting, biztosan tárult a szeme elé olyan kert, amelyet ő, Kollowitz Endre akart. Elnézte a női fűző lassú bomlását, az ereszkedő, szépséges mellek alá nyúlt, és aztán hogy csillan a hasra kent férfimag fénye. Ondó pezseg a mellbimbón. Hol álltak a régi diófák, birsek, a szörnyeteg karú körték. Hol nyíltak gyilkos borospincék, honnan gurultak a vaspántos kicsi hordók, melyeket Krakkóban

verték aztán csapra. Melyik lejtőn mutatott olyan képet a Hold, amitől néhány pillanatra a legelvetemültebb besúgónak is elállt a lélegzése, mon ami, ezt a merevedést a császár hivatalának föltétlenül tudnia kell. Melyik vízmosásban támadt föl egy kádár, aki tartozott még néhány hordóval a megrendelőknak. Nézte a földet verő parasztokat. Azok ott zsidók. Az egy olyan alak, mint ma Szeva Danuma. Köpj a tenyerembe, kérlek. Beleköpött? Igen, olyan nehéz volt a nyála, mintha egy regényt köpött volna az ezredes tenyerébe. Biztosan benne van abban a nyálban, benne van, de nem találta.

Sutting és a szó.

Az ember és a szó.

Nem.

Senki sem állíthatja, hogy nem folyamodott errefelé az élet a kézreállóbb, egyszerűsre esendőbb megoldásokhoz. Folyamodott vagy sem, végül akármi is volt a csűrhe vonulása és dajdajozása, álom, látomás, rebellió, mennybemenetel, csak az árulás érvényessége maradt.

Ezen a földön, ahol ezer éve a magyarok dagasztják a sarat, és hát nem éppen a minap ünnepelték a méltóságos jubileumot?!, nem találtak ki szebbet az elárulás ügyleténél.

Árulni, elárulni, megszegni!

Nem is fognak, ez már faktum, beteljesült jövőndölés.

Nem Jézus, nem az a názáreti hülyegyerek.

Hanem Júdás!

Még mindig hangzavar volt, még mindig zajlott a látomásos ribillió. A gróf nem tartóztatta a kompániát. Nem fordult el a gyülevész népségtől. Akkor föl is emelkedett a megütött földről. Porolta magát. Közéjük állt, velük tartott, fújta a nótájukat, velük handabandázott, mint aki részeg. Az is volt talán. De ne legyen az ember részegebb soha, mint a látomása. Végül elhagyta őket. A könnyét törölgette. Mulatozásokra gondolt. Néhány vendégmuzsikus, akik bőrtáskákban rengeteg partitúrát és ánizspálinkát hoztak a legutóbbihoz, Haydnt játszott. A kastély udvarán volt a koncert.

Én, Kollowitz Endre utolsó magyar őrgrof, elvesztettem a gyermekemet. Bolsevikká lett az egyetlen, kicsi lányom, szörnyű szocialista húsook kerülgetik az ártatlan testét.

A zene, Haydn, csak zengett, károgtak a kertben a varjak. S hogy a kis hegedűs vonójára rászállt egy madár, Putting madara, az a szó, a szó!, nem is volt különös. Így néz ki egy valamirevaló kompromisszum, amit az élet mindig is respektált, belátja a gróf, elfogadható fejlemény. Szóval nem is árulás? De a város határában őrzöngő, fémes sivítással szálldosó seregélyeket is meg kell sajnos említeni, amiket napokon át dobokkal és kecskedudákkal ütnek az emberek. Így volt, mint a mesében. A szolgálólánya, Erna is mondta, csak seregélyek, gróf úr, nem kell máris leizzadni.

Csak?!

Úgy csapkodott a rajuk az ég hasa alatt, mint valami elszabadult háló, nézte sokáig a messzelátójával. Nem az egyetlen szót kell megtalálni, hanem azt, ami benne van. Találjuk meg azt, mibe dugták, és akkor tudjuk, hol van. Már nem kell tovább vesződni vele. Akkor gyilkoljam le az egész világot?!

A gróf gyakran eltűnődött a besúgás konkrét hasznáról, hogyan és milyen formában jelentkezik. Besúgók mindig voltak. Árulók. Őt is sokan elárulták. Elárulta a felesége, a kis Karolina, Arany Sámuel, az élete. Saját magát is elárulta.

Elég volt!

Bassza meg az egyetlen szó!

Akkor újra az eszébe jutott, hogy haldoklik, jó, várjál már egy kicsikét, te szar. Láta, hogy nem, nem vár a halál, mert türelmetlen, mert kegyetlen. Elfogyott a levegő, mint reggelre a csillag. Meg fog halni tényleg. Ó, bassza meg az összes szent.

Mire rátalált Jónás, a gazdatiszt, cserepesre száradt szájából hab szivárgott, és kifordult a tekintete. De nem halt meg. Ugyanis eszébe jutott még valami, és bizony a gondolatok is alakíthatnak a világ folyásán.

B E N C S I K O R S O L Y A

Próza

(Viaszkosmészöly)

Teréz igazi neve Terézia. A barátom, aki nő, ha a *Több élet* szövegvilágában szeretnénk beazonosítani. Nem tudom, hogy végül végigolvasta-e a kisregényemet, mert anno Messenger-üzenetben jelezte nekem, pár oldal után határozatlan időre abba kellett hagynia. Akkor arra gondoltam, biztosan unta. Ma már másra gondolok. Sokkal pontosabban látom Terézt, Teréziát, aki az olvasóvá válását Mészöly Miklóssal kezdte. Ebből kifolyólag nem sok hely juthatott számomra, a fiatal, ám már nem annyira kezdő, mégis középszerű író számára. Úgy látszik, hiába helyeztem el az első pár oldal valamelyikén az *Állatok búcsúja* című, faszénparázon forrósított fémvégű pálcákkal furnérlemezre, puhafa táblára égetett képet. Teréz, Terézia nagyon jól tudja, nem sok közöm van a mészölyi hagyományhoz. Ha közöm is van, iskolásan bőfögöm azt vissza. Rosszul őrzöm meg. Nem építem tovább. A *Megbocsátás* elnéző Anitájának kezéből tépem ki, tulajdonítom el a befejezetlen képet, rakom fel Hajtman Mátyás, az anyai dédapám istállójának falára. Az 1940-es évekbe, a bácskai pusztába lopom el. A tehenek, a

Bencsik Orsolya, Ágoston Zoltán, P. Simon Attila és Demény Péter itt olvasható írásai eredetileg a 2020. december 4-én megrendezett online Mészöly-konferencián hangzottak el.